

«Η σχολική ζωή μέσα από τα κόμικς»

Διδακτικό σενάριο

Τίτλος: Η σχολική ζωή μέσα από τα κόμικς

Τάξη: Α΄ Γυμνασίου

Δημιουργός: Φωτεινή Νεστορίδου, Φιλολόγος

Γνωστικό αντικείμενο: Νεοελληνική Λογοτεχνία

Συμβατότητα με το νέο ΠΣ: Σύμφωνα με το νέο ΠΣ προβλέπεται διδακτική ενότητα με θέμα «Σχολική ζωή» στην Α΄ Τάξη του Γυμνασίου και επιπλέον συνδέεται με τους στόχους του Νέου Προγράμματος Σπουδών για τη [Λογοτεχνία](#) (προώθηση της φιλιαναγωγίας, αξιοποίηση κειμένων από όλα τα είδη της πολιτισμικής παραγωγής, απόκτηση ποικίλων γλωσσικών εμπειριών από διαφορετικά είδη κειμένων και επικοινωνιακά πλαίσια)

Διδακτικές Πρακτικές

Επιλέγεται η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και χρησιμοποιείται η μετωπική διδασκαλία και ομάδες των δύο μαθητών, όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο με σκοπό την κατανόηση των συμβάσεων των κόμικς αλλά και κάθε φορά που οι μαθητές δυσκολεύονται. Αξιοποιείται η διερευνητική-ανακαλυπτική και καθοδηγούμενη μάθηση. Οι πολυμεσικές εφαρμογές χωρίς να αποτελούν αυτοσκοπό, χρησιμοποιούνται παιδοκεντρικά. Η μέθοδος project εφαρμόζεται για τη δημιουργία των ομαδικών εργασιών.

Προτεινόμενη διάρκεια εφαρμογής: περίπου 12 δίωρα

Εφαρμογή στην Τάξη

Το σενάριο αυτό δοκιμάστηκε με μικρές παραλλαγές σε τμήμα της Α΄ Τάξης του 3^{ου} Γυμνασίου Ξάνθης κατά τα σχολικά έτη 2011-12, 2012-13 και 2013-14.

Περιγραφή του σχολείου και της τάξης

Το σενάριο υλοποιήθηκε στο Α2 τμήμα του 3^{ου} Γυμνασίου Ξάνθης. Το ποσοστό των μουσουλμάνων μαθητών του σχολείου φτάνει περίπου στο 40%. Επίσης, στο σχολείο ανήκουν χωριά της περιοχής με σημαντικό ποσοστό Ρομά. Το σχολείο έχει καλή τεχνολογική υποδομή, αφού διαθέτει σε κάθε τάξη υπολογιστή με μεγάλη οθόνη ή διαδραστικό πίνακα και σχετικά μικρό αριθμό μαθητών ανά τάξη. Τέλος, το σχολείο εντάχθηκε κατά το σχ. έτος 2011-2012 στο Πιλοτικό Πρόγραμμα Εφαρμογής των νέων ΑΠΣ του Νέου Σχολείου και λειτούργησε με τα νέα προγράμματα σπουδών και κατά το σχολικό έτος 2012-13.

Τα τμήματα στα οποία πραγματοποιήθηκε το παρακάτω σενάριο είχαν περίπου την ίδια δομή. Αποτελούνταν από 22 έως 25 μαθητές κάθε φορά από τους οποίους οι μισοί περίπου ήταν μουσουλμάνοι, ενώ υπήρχαν πάντα 2-4 μαθητές χριστιανοί Ρομά στην καταγωγή. Επίσης, σε όλα τα τμήματα τα κορίτσια ήταν λιγότερα από τα αγόρια.

Ειδικά για την τελευταία χρονιά εφαρμογής, το σχολικό έτος 2013-14, η δομή της τάξης είχε ως εξής:

ΜΑΘΗΤΕΣ	ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΙ	ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ	ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ- ΡΟΜΑ
ΚΟΡΙΤΣΙΑ 10	6	4	
ΑΓΟΡΙΑ 12	4	6	2
ΣΥΝΟΛΟ 22	10	10	2

Από τους δέκα μουσουλμάνους μαθητές οι τέσσερις δήλωσαν ως μητρική γλώσσα την πομακική, όλοι είχαν φοιτήσει από δύο έως τέσσερις τάξεις σε Μειονοτικό Δημοτικό αλλά όλοι είχαν ολοκληρώσει τις δύο τελευταίες τάξεις του Δημοτικού σε μη μειονοτικό (αποκλειστικά ελληνόφωνο) σχολείο. Η ελληνομάθεια των μουσουλμάνων μαθητών ήταν ικανοποιητική έως πολύ καλή σε προφορικό επικοινωνιακό επίπεδο αλλά στο γραπτό λόγο οι πέντε (5/10) είχαν πολύ χαμηλό επίπεδο, δύο μαθητές (2/10) μέτριο επίπεδο και τρεις μαθητές (3/10) πολύ καλό.

Μπορεί να εφαρμοστεί στην Τυπική ή και στην άτυπη εκπαίδευση: Μπορεί να εφαρμοστεί στην τυπική εκπαίδευση στα πλαίσια του μαθήματος της Λογοτεχνίας της Α' Γυμνασίου και με διαθεματική προσέγγιση σε συνεργασία με τα γνωστικά αντικείμενα των Καλλιτεχνικών και της Πληροφορικής. Με τη μορφή του project μπορεί να πραγματοποιηθεί στα πλαίσια του ΣΚΖ, Σχολική και Κοινωνική Ζωή, που προβλέπεται για την Α' Γυμνασίου.

Εισαγωγή

Αφορμή για τη δημιουργία και την υλοποίηση του σεναρίου στάθηκε το Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Μουσουλμανοπαίδων και το πιλοτικό πρόγραμμα εφαρμογής των διδακτικών προτάσεων για το μάθημα της λογοτεχνίας σε μεικτές τάξεις, ως παιδαγωγική και κοινωνική πρόκληση. Η επιλογή του συγκεκριμένου θέματος, «Η σχολική ζωή μέσα από τα κόμικς», ως εναρκτήριο για την Τάξη της Α' Γυμνασίου οφείλεται, καταρχήν, στον κεντρικό ρόλο της εικόνας στη σύγχρονη ζωή, στοιχείο με το οποίο είναι ιδιαιτέρως εξοικειωμένοι οι μαθητές μας. Επιπλέον, η εικόνα καθιστά πιο κατανοητό και ελκυστικό και το γραπτό λόγο που τη συνοδεύει, ειδικά για μαθητές με περιορισμένη γλωσσομάθεια, όπως οι μουσουλμάνοι. Ακόμη, ο κεντρικός ρόλος του διαλόγου, εκ

των πραγμάτων είναι πολύ πιο προσιτός και εύληπτος σε μαθητές προεφηβική ηλικίας από τα μακροσκελή αφηγηματικά κείμενα και βοηθά στην ανάπτυξη αναγνωστικών δεξιοτήτων. Παράλληλα, τα κόμικς και οι δραστηριότητες που τα συνοδεύουν δίνουν έμφαση στη φαντασία και το χιούμορ, στοιχεία πολύτιμα για τη μύηση των μαθητών στην ελληνική γλώσσα και λογοτεχνία. Έτσι επιτυγχάνεται η σταδιακή και ομαλή εισαγωγή των μαθητών στις απαιτήσεις του μαθήματος της λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο με τρόπο ευχάριστο, απολαυστικό, παιγνιώδη και φυσικά αποτελεσματικό. Τέλος, και έχοντας υπόψη την υποτίμηση των κόμικς ως λογοτεχνικό είδος που επικράτησε σε προηγούμενες δεκαετίες, οφείλουμε να τονίσουμε την ολοένα αυξανόμενη χρησιμοποίησή τους στο σύγχρονο σχολείο και την αναγνώριση της σπουδαιότητάς τους, ως ενός σύνθετου επικοινωνιακού, πολιτισμικού και καλλιτεχνικού είδους. Αξίζει, άλλωστε, να αναφέρουμε ότι έχουν αξιοποιηθεί με μεγάλη επιτυχία στη διδασκαλία της Γλώσσας –για παράδειγμα στη διδασκαλία της Αγγλικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας– αλλά και για την ανάπτυξη της φιλαναγνωσίας σε μαθητές μικρότερης ηλικίας.

Στοχοθεσία

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώκουμε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- ✓ Να μνηθούν σταδιακά στη λογοτεχνία, μέσω του κεντρικού ρόλου της εικόνας και του διαλόγου, με τρόπο πιο απολαυστικό, προσωπικό, ενεργητικό και αποτελεσματικό.
- ✓ Να έρθουν σε επαφή με ένα διαφορετικό και πιο προσιτό (λόγω της εικόνας) είδος λόγου και καλλιτεχνικής έκφρασης.
- ✓ Να εξοικειωθούν με την τεχνική, τις συμβάσεις, τους κώδικες και τα είδη των κόμικς.
- ✓ Να αξιοποιήσουν την τεχνική των κόμικς για την έκφραση των εμπειριών, των σκέψεων και των συναισθημάτων τους.
- ✓ Να πλουτίσουν το γνωστικό, το συναισθηματικό και το πολιτισμικό τους επίπεδο.

Δεξιότητες

Με την ολοκλήρωση του διδακτικού σεναρίου επιδιώκουμε οι μαθητές:

- ✓ Να αναπτύξουν την ικανότητα αναδιήγησης του περιεχομένου πολυτροπικών κειμένων σε προφορικό αλλά και γραπτό λόγο.
- ✓ να αναπτύξουν την ικανότητα έκφρασης με τις συμβάσεις των κόμικς: λιτός, περιεκτικός και εκφραστικός λόγος με χρήση σημείων στίξης.
- ✓ Να αναγνωρίζουν τις διαφορετικές θεματολογίες των κόμικς αναπτύσσοντας τη δεξιότητα της κατανόησης του περιεχομένου.
- ✓ Να αξιοποιούν την τεχνική των κόμικς, για να εκφράσουν σκέψεις, ιδέες και συναισθήματα παράγοντας κείμενα όπου λόγος και εικόνα συνεργάζονται και συλλειτουργούν δημιουργώντας τις δικές τους εικονογραφημένες σύντομες ιστορίες.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ:

Οι ΤΠΕ, χωρίς να αποτελούν αυτοσκοπό, αξιοποιήθηκαν ποικιλοτρόπως μέσα στην αίθουσα, για να δουν οι μαθητές ολόκληρα κόμικς, να πάρουν πληροφορίες για τα κόμικς και να σχεδιάσουν κόμικς χρησιμοποιώντας τα αντίστοιχα λογισμικά. Αξιοποιήθηκαν οι παρακάτω ιστοσελίδες:

[πληροφορίες για το είδος των κόμικς και τα χαρακτηριστικά του](#)
[λογισμικό για την ψηφιακή δημιουργία κόμικς](#)
[λογισμικό για την ψηφιακή δημιουργία κόμικς](#)¹

[λογισμικό για την ψηφιακή δημιουργία κόμικς2](#)
[ιστοσελίδα με πληροφορίες για το Scooby Doo](#)
[ιστοσελίδα με πληροφορίες για τη Μαφάλντα](#)
[ιστοσελίδα με πληροφορίες για τον Αστερίξ](#)
[ιστολόγιο με πληθώρα κόμικς για ανάγνωση](#)

Εκπαιδευτικό Υλικό-Κείμενα

Ως εκπαιδευτικό υλικό αξιοποιήθηκαν τα κόμικς και οι γελοιογραφίες του εγχειριδίου της Νεοελληνικής Γλώσσας της Α΄ Γυμνασίου.

Είκοσι δύο τεύχη του περιοδικού κόμικς: *Scooby-Doο*.

Οι θεματικές ενότητες του υλικού του ΠΕΜ: Χιούμορ, Σχολική ζωή, Σχέσεις με ενήλικες, στο:

Πασχαλίδης, Γ. & Δανιήλ, Χ. (2004), «[Λόγος και εικόνα: τα κόμικς](#)», στο διαδίκτυο:

Σελίδες από κόμικς του Αρκά: *Χαμηλές πτήσεις, Τίμα τον πατέρα σου*

Το παιδικό κόμικς *Οδυσσέας*, Σπύρος Κόντης, εκδόσεις Πατάκη

Μεθόδευση της διδασκαλίας/αναλυτική περιγραφή των τριών φάσεων υλοποίησης του σεναρίου

Α΄ Φάση: Πριν την ανάγνωση/Διάρκεια: περίπου 4 διδακτικές ώρες

Η φάση αυτή είναι πολύ σημαντική γιατί «χτίζει τις γέφυρες» ανάμεσα στα κείμενα και τους μαθητές. Επειδή δεν θεωρείται δεδομένο ότι όλοι οι μαθητές έχουν εξοικείωση με το συγκεκριμένο είδος, προσπαθούμε αρχικά να γνωρίσουν, στη συνέχεια να κατανοήσουν τις βασικές συμβάσεις του εικονογραφηγήματος και τελικά να προκαλέσουμε την επιθυμία να το διαβάσουν.

1^ο Δίωρο: Υλοποίηση

Αρχικά οι μαθητές ενημερώνονται για το σενάριο «Η σχολική ζωή μέσα από τα κόμικς» που θα πραγματοποιήσουν στα πλαίσια του μαθήματος της Λογοτεχνίας. Οι δραστηριότητες γίνονται και ολοκληρώνονται στην Τάξη με φανερό κέρδος (των μαθητών) την απουσία εργασιών στο σπίτι και ουσιαστικό παιδαγωγικό στόχο την ομαδική, σοβαρή και αποτελεσματική εργασία την ώρα του μαθήματος. Ακολουθεί ο χωρισμός της τάξης σε ομάδες. Ως κριτήριο στα τμήματα εφαρμογής επιλέχθηκε η ισομερής κατανομή μουσουλμάνων-χριστιανών μαθητών.

Στη συνέχεια μοιράζονται σε όλους τους μαθητές κόμικ: *Αρκά, Σκούμπι Ντου, Μίκυ Μάους, Αστερίξ, Μαφάλντα, Ντόναλντ, Λούκυ Λουκ, Δεκαπενταετής Πλοίαρχος, Ο γύρος του κόσμου σε 80 ημέρες*, και τους ζητείται να τα ξεφυλλίσουν και να διαβάσουν όποιο θέλουν.

Τη δεύτερη ώρα με τη βοήθεια του διαδραστικού πίνακα παρουσιάζονται στους μαθητές πληροφορίες για το κειμενικό είδος των κόμικς και τα [χαρακτηριστικά](#), καθώς και διάφορα τεύχη από [κόμικς](#). Με την ανάγνωση κάποιων από αυτών και την καθοδήγηση της διδάσκουσας οι μαθητές εντοπίζουν τις βασικές συμβάσεις των κόμικς, τα καρτέ, τη σειρά του διαλόγου στα συννεφάκια, τη διαφορά ανάμεσα στις σκέψεις και το λόγο, τη διαφοροποίηση της έντασης της φωνής, την εικονοποιημένη έκφραση των συναισθημάτων, τη χρήση των κεφαλαίων, την πληθώρα των σημείων στίξης.

2^ο Δίωρο: Υλοποίηση

Στο δεύτερο δίωρο έχουμε ως βασικούς στόχους την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών ως προς την αναγνώριση της θεματολογίας των κόμικς, την εμπέδωση των εκφραστικών συμβάσεων, τη διάκριση των κόμικς σύντομης έκτασης από τις γελοιογραφίες, την κατανόηση του περιεχομένου με τον εντοπισμό του θέματος του κόμικς, και τέλος, την ανάπτυξη του προφορικού λόγου με δραστηριότητες αναδιήγησης των κόμικς.

Δίνεται στους μαθητές το πρώτο ομαδικό φύλλο εργασίας (Παράρτημα) με τη δραστηριότητα της επιλογής κόμικς από το εγχειρίδιο της Νεοελληνικής Γλώσσας της Α΄ Γυμνασίου, την κατανόηση του περιεχομένου τους και την αναγνώριση της θεματολογίας τους. Εξηγείται στους μαθητές η διαδικασία της αποδελτίωσης των κόμικς και τονίζεται το γεγονός ότι θα πρέπει στο τέλος να γίνει προφορική παρουσίαση στην ολομέλεια της τάξης για τα κόμικς που επέλεξαν, τους τίτλους που έδωσαν και τα σχόλια που έκαναν. Οι μαθητές ξεκινούν αναζητώντας και καταγράφοντας κόμικς και γελοιογραφίες στο βιβλίο της Γλώσσας.

Διαβάζονται ενδεικτικά γελοιογραφίες και κόμικς στις σελίδες: 21, 23, 32, 46, 51 και 106 του σχολικού εγχειριδίου. Ακολουθεί καθοδηγούμενη συζήτηση με ερωτήσεις της διδάσκουσας για τα συννεφάκια, τη σειρά ανάγνωσης, τους διαλόγους, και τις σκέψεις στα κόμικς, τα σημεία στίξης και τα σύμβολα που χρησιμοποιούνται για την έκφραση συναισθημάτων.

Στη συνέχεια οι ομάδες καλούνται:

- ✓ να επιλέξουν επτά κόμικς από το παραπάνω βιβλίο,
- ✓ να δώσουν με έναν σύντομο τίτλο το θέμα τους,
- ✓ να βρούνε τους ήρωες,
- ✓ να σχολιάσουν το περιεχόμενό τους και
- ✓ να παρουσιάσουν τα συμπεράσματά τους στην τάξη.

Οι μαθητές πρέπει να διαβάσουν, να ανταλλάξουν απόψεις, να συνεργαστούν και κυρίως να συναποφασίσουν για το ποια κόμικς θα συμπεριλάβουν στο Φύλλο Εργασίας και στην παρουσίαση που θα ακολουθήσει.

B΄ Φάση: Κυρίως ανάγνωση/Διάρκεια: περίπου 8 διδακτικές ώρες

1^ο Δίωρο: Υλοποίηση

Μοιράζεται στους μαθητές το υλικό του ΠΕΜ για τα κόμικς: Χιούμορ, Σχολική ζωή, Σχέσεις με ενήλικες, στο: «Λόγος και εικόνα: τα κόμικς» και το 2^ο Φύλλο Εργασίας (Παράρτημα). Η διδάσκουσα διαβάζει δυνατά δυο-τρία κόμικς και από τις τρεις θεματικές ενότητες και ζητά από τους μαθητές να επιλέξουν με ποια θα εργαστεί κάθε ομάδα. Στη συνέχεια όλες οι ομάδες ασχολούνται με τη 2^η άσκηση η οποία έχει ως στόχο τον έλεγχο της κατανόησης του περιεχομένου καθώς ζητείται η απόδοση του θέματος με έναν σύντομο τίτλο. Περνώντας από όλες τις ομάδες η διδάσκουσα βοηθά στην κατανόηση των κόμικς θέτοντας τα ερωτήματα: ποιος κάνει τι και γιατί, και τονίζοντας ότι ο τίτλος μπορεί να είναι απλώς περιγραφικός ή και χιουμοριστικός. Ακολούθως οι μαθητές καλούνται να μετατρέψουν ένα από τα κόμικς της ενότητας τους σε αφήγημα, δουλεύοντας ανά δύο. Κάθε ομάδα διαβάζει δυνατά το κόμικς που μετέτρεψε σε αφήγημα και σχολιάζονται οι διαφορές ανάμεσα στα δύο κειμενικά είδη.

2^ο Δίωρο: Υλοποίηση

Ζητείται από τους μαθητές να βάλουν λόγια και σκέψεις σε συγκεκριμένα κόμικς του υλικού που δεν έχουν διάλογο. Η άσκηση και γίνεται ανά δύο και αλλά και ομαδικά. Στη συνέχεια οι ομάδες παρουσιάζουν στην ολομέλεια τη δουλειά τους. Παράλληλα, οι ομάδες καλούνται να ξεκινήσουν την οργάνωση του τελικού πρότζεκτ επιλέγοντας τον ήρωα, την υπόθεση και τους διαλόγους για το σύντομο κόμικς με θέμα τη Σχολική ζωή που θα πρέπει να ολοκληρωθεί στη Γ' φάση.

Δραστηριότητες 3^{ου} και 4^{ου} δίωρου: Υλοποίηση

Με υλικό το παιδικό κόμικς *Οδυσσέας*, εκδόσεις Πατάκη και το αντίστοιχο 3^ο φύλλο εργασίας (στο Παράρτημα), πραγματοποιούνται οι παρακάτω δραστηριότητες:

- ✓ Ανάγνωση και κατανόηση του περιεχομένου,
- ✓ Διάκριση των περιπετειών του Οδυσσέα και καταγραφή τους με τίτλους,
- ✓ Συνοπτική απόδοσή τους σε προφορικό λόγο,
- ✓ Μετασχηματισμός της αφήγησης που κυριαρχεί στο συγκεκριμένο κόμικ με πρόσθεση διαλόγων,
- ✓ Παρουσίαση του κόμικς με τους διαλόγους που πρόσθεσαν οι ομάδες και ανάρτηση της δουλειάς των ομάδων στους τοίχους της τάξης.

Οι μαθητές παίρνουν στα χέρια τους το κόμικς *Οδυσσέας* και το Φύλλο Εργασίας 3 (στο Παράρτημα). Το κόμικς διαβάζεται δυνατά στην τάξη από τη διδάσκουσα (καθοδηγημένη ανάγνωση) με την επισήμανση να εντοπιστούν οι περιπέτειες του Οδυσσέα με τη σειρά που εμφανίζονται στο βιβλίο. Με τον εντοπισμό και την ολοκλήρωση κάθε περιπέτειας οι μαθητές σχολιάζουν τα γεγονότα και τις περιπέτειες του ήρωα αλλά και τον τρόπο που αυτές παρουσιάζονται στο κόμικς. Σχολιάζονται ως μειονεκτήματα, οι φτωχοί διάλογοι και η κυριαρχία του αφηγηματικού λόγου που χαρακτηρίζουν το συγκεκριμένο εικονογράφημα. Οι ομάδες καλούνται να διακρίνουν τις περιπέτειες του Οδυσσέα, να δώσουν έναν σύντομο τίτλο και να καταγράψουν τον αριθμό των καρτέ που αντιστοιχεί σε καθεμιά με σκοπό να σχολιαστεί ποια περιπέτεια παρουσιάζεται ως η σημαντικότερη. Στη συνέχεια, ανά ομάδα επιλέγουν το κεφάλαιο στο οποίο θα προσθέσουν σκέψεις και διαλόγους ώστε το αφηγηματικό εικονογράφημα να μετατραπεί σε κόμικς με διαλόγους. Οι ομάδες επιλέγουν και μοιράζονται τις δέκα περιπέτειες του εικονογραφήματος με απώτερο στόχο τη δημιουργία ενός νέου βιβλίου. Καταγράφουν διαλόγους και σκέψεις σε Α3 φωτοτυπίες του εικονογραφήματος μετατρέποντάς το σε ένα κόμικς με διαλόγους που πληροί τις σχετικές συμβάσεις. Με την ολοκλήρωση της δραστηριότητας οι ομάδες παρουσιάζουν το πόνημά τους στην ολομέλεια και αναρτούν το τελικό προϊόν στον τοίχο της τάξης. Επιπλέον, μια ομάδα αναλαμβάνει την ψηφιοποίηση του υλικού και τη δημιουργία μιας ψηφιακής παρουσίασης με power point του έργου των μαθητών.

Γ' Φάση: Μετά την ανάγνωση /Διάρκεια: περίπου 4 διδακτικές ώρες

Στη Γ' Φάση οι μαθητές, σε ομάδες, θα δημιουργήσουν το δικό τους κόμικς με θέμα σχετικό με τη σχολική ζωή. Επίσης, θα τους δοθεί η ευκαιρία να επιλέξουν το κόμικς που τους εντυπωσίασε από το σύνολο των περιοδικών και σελίδων που χρησιμοποιήθηκαν στην τάξη. Οι μαθητές ανά ομάδα θα εκφραστούν δημιουργώντας το δικό τους κόμικς με θέμα σχετικό με τις θεματικές ενότητες του υλικού του ΠΕΜ και χρησιμοποιώντας την ικανότητα αποκωδικοποίησης αλλά και

χρήσης των εκφραστικών συμβάσεων των κόμικς, για να εξωτερικεύουν συναισθήματα, σκέψεις, προβληματισμούς, θα επιχειρήσουν τη δημιουργία κόμικς στον υπολογιστή με σχετικά λογισμικά.

1ο Δίωρο: Υλοποίηση

Αρχικά παρουσιάζονται στους μαθητές δύο λογισμικά για τη δημιουργία ψηφιακών κόμικς, το [script creator](#) και το [toonadoo](#) με την προτροπή να προσπαθήσουν να δημιουργήσουν ψηφιακά κόμικς, τριών έως έξι καρτέ, με θέμα τη σχολική ζωή. Οι μαθητές ξεκινούν τη δημιουργία του εικονογραφήματος συζητώντας το θέμα, τους ήρωες και την εξέλιξη της ιστορίας που θα παρουσιάσουν, καταγράφοντας αρχικά τα καρτέ με το χέρι και προσθέτοντας τους διαλόγους της ιστορίας τους. Ουσιαστικά το πρώτο δίωρο οι ομάδες καταλήγουν στην ιστορία που θα παρουσιάσουν. Η όλη διαδικασία είναι μεν χρονοβόρα αλλά ταυτόχρονα η συνεργασία των ομάδων είναι απολαυστική και ιδιαιτέρως δημιουργική για τους μαθητές, αφού καλούνται να γίνουν οι συγγραφείς ενός νέου έργου. Όλες οι ομάδες φτιάχνουν τη χειροποίητη εκδοχή του κόμικς τους αξιοποιώντας τα δημιουργικά ταλέντα τους στη σχεδίαση αλλά και το κολάζ που χρησιμοποιήθηκε εναλλακτικά.

2ο Δίωρο: Υλοποίηση

Οι ομάδες, αξιοποιώντας το εργαστήριο της πληροφορικής, περνούν στην ψηφιακή δημιουργία της ιστορίας τους. Η διαδικασία αυτή συμφωνείται μετά από παρουσίαση του χειρισμού σχετικών λογισμικών και την επιθυμία των ίδιων των μαθητών να επιχειρήσουν κάτι τέτοιο. Η δημιουργία ξεκινά με την δημιουργία λογαριασμού για την κάθε ομάδα και την οργάνωση των καρτέ τους. Δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην επιλογή των ηρώων, του φόντου και των αντικειμένων που τους πλαισιώνουν αλλά και στη γραμματοσειρά και τη στίξη των διαλόγων, των σκέψεων και της αφήγησης που περιλαμβάνει το κόμικς. Εφαρμόζονται δηλαδή με προσοχή οι συμβάσεις των κόμικς κάτι που αποδεικνύει και την κατανόηση της σημασίας του κοινωνικού περιβάλλοντος στη γλωσσική έκφραση. Στη συνέχεια τυπώνουν το κόμικς τους, το οποίο και παρουσιάζουν στην ολομέλεια. Όλα τα κόμικς αναρτούνται στους τοίχους της τάξης αλλά και στην ιστοσελίδα του σχολείου.

Αξιολόγηση των μαθητών

Οι μαθητές αξιολογούνται σε όλες τις φάσεις της διδασκαλίας με βάση τον βαθμό της συνεργασίας τους στην ομάδα και τη συμμετοχή τους στην παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου. Συνεκτιμάται η αυτενέργεια του μαθητή, η ομαλή συνεργασία με την ομάδα, η δημιουργικότητα και η αξιοποίηση όλων των προσφερόμενων μέσων για την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων. Ως κριτήρια αξιολόγησης χρησιμοποιούνται τα φύλλα εργασίας, ατομικά και ομαδικά, τα οποία ο εκπαιδευτικός συλλέγει στον προσωπικό φάκελο (portfolio) και τον διατηρεί ως το τέλος της διδακτικής ενότητας.

Τελικά σχόλια

Το σενάριο αυτό υλοποιήθηκε για τρία συνεχόμενα διδακτικά έτη με τις απαραίτητες κάθε φορά αλλαγές και προσαρμογές που απαιτούσαν το επίπεδο των μαθητών, οι επιθυμίες και επιλογές τους από το υλικό αλλά και η κρίση της διδάσκουσας. Ως χρόνος της διδασκαλίας του επιλέχθηκε η έναρξη της σχολικής χρονιάς, αφού τα κόμικς μπορούν να αποτελέσουν έναν ευχάριστο και αποτελεσματικό τρόπο εισαγωγής των μαθητών της Α΄ Γυμνασίου στο αντικείμενο της Λογοτεχνίας. Η εργασία σε ομάδες στάθηκε και τις τρεις χρονιές ιδιαίτερως αποτελεσματική

και κερδοφόρα πρωτίστως για τους μαθητές οι οποίοι, παρά τις αρχικές δυσκολίες, συνεργάστηκαν άψογα και εμπέδωσαν την αρετή της αλληλοβοήθειας.

Ιδιαίτερος επιτυχής κρίνεται και η καινοτομία της ολοκλήρωσης των εργασιών μέσα στην τάξη και η μη ανάθεση εργασιών στο σπίτι. Η επιλογή αυτή κρίνεται παιδαγωγικά επιβεβλημένη λόγω των ποικίλων αντικειμενικών, κοινωνικών και πολιτισμικών συνθηκών που επικρατούν στο σπίτι κάθε μαθητή και την αδυναμία του εκπαιδευτικού να τις ελέγξει εξασφαλίζοντας τις κατάλληλες συνθήκες για όλους. Επιπλέον, η εργασία στην Τάξη εξασφαλίζει τη διαρκή υποστήριξη του εκπαιδευτικού και την άμεση καθοδήγηση στα προβλήματα που προκύπτουν. Για τους λόγους αυτούς προτείνεται ανεπιφύλακτα η μη ανάθεση εργασιών στο σπίτι, αν και οι ίδιοι οι μαθητές, όταν η δραστηριότητα, συνήθως δημιουργικού χαρακτήρα, τους εμπνέει ζητούν να συνεχίσουν στο σπίτι.

Αξίζει, επίσης, να τονίσουμε ότι τα φύλλα εργασίας είναι ενδεικτικά και πολλές φορές έγιναν προσθαφαιρέσεις ανάλογα με την ανταπόκριση, τις δυνατότητες και γιατί όχι τις επιθυμίες των μαθητών. Το υλικό, τέλος, που χρησιμοποιήθηκε στο σενάριο είναι ενδεικτικό, άλλωστε η παραγωγή κόμικς είναι τεράστια άρα και οι δυνατότητες επιλογών μεγάλες. Για τους παραπάνω λόγους το σενάριο αποτελεί μια αποτελεσματική εισαγωγή των μαθητών, με κριτήριο πάντα τους στόχους του ΑΠΣ, στη Λογοτεχνία της Α΄ Γυμνασίου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

- ΥΠ.Ε.Π.Θ. 2002. *Διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο προγραμμάτων σπουδών και αναλυτικά προγράμματα σπουδών υποχρεωτικής εκπαίδευσης*,
- ΥΠ.Ε.Π.Θ. 2003. *Οδηγίες για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στο γυμνάσιο*, Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- Αποστολίδου, Βενετία & Χοντολίδου, Ελένη (επιμ.) (2004). [Διδακτικές προτάσεις για το μάθημα της λογοτεχνίας](#). Αθήνα.
- Πασχαλίδης, Γρηγόρης. & Δανιήλ, Χρήστος (2004). «Λόγος και εικόνα: Τα Κόμικς», στο Αποστολίδου Β. & Χοντολίδου Ε.(επιμ.) (2004). *Διδακτικές προτάσεις για το μάθημα της λογοτεχνίας*. ΑΘΗΝΑ
- Κολιοδήμος, Δήμος (επιμ.) (1982). *Τα Κόμικς*. Αθήνα: Αιγόκερως.
- Μαρτινίδης, Πέτρος (1990), *Κόμικς: Τέχνη και τεχνικές της Εικονογράφησης*. Θεσσαλονίκη: ΑΣΕ.
- Sabin, Roger (1998). *Κόμικς: Ιστορία μιας σχεδόν τέχνης*. Αθήνα: Τερζόπουλος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
Α. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

ΑΠΟΔΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΚΟΜΙΚΣ ΤΟΥ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΥ ΤΗΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:

ΤΜΗΜΑ:

ΟΜΑΔΑ:

Α/Α	ΕΝΟΤΗΤΑ/ ΣΕΛΙΔΑ	ΤΙΤΛΟΣ ΘΕΜΑ	ΗΡΩΑΣ/ΕΣ	ΣΧΟΛΙΑ

Σχολική ζωή 5:

Σχέσεις με ενήλικες & οικογένεια 1 ή 5:

5. Επινοήστε έναν ήρωα κόμικ μαθητή, περιγράψτε την εμφάνιση και το χαρακτήρα του και σκεφτείτε μια αστεία ιστορία στο σχολείο που θα μπορούσατε να κάνετε κόμικ με τον ήρωά σας. Βέβαια θα χρειαστείτε και συμπρωταγωνιστή .

Εμφάνιση	Χαρακτήρας	Υπόθεση
----------	------------	---------

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3

ΟΜΑΔΑ:

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ:1. _____ 2. _____ 3. _____
4. _____ 5. _____

1. ΤΙΤΛΟΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: _____

2. Ποιες περιπέτειες του Οδυσσέα παρουσιάζονται στο κόμικς , δώστε τους τίτλους των περιπετειών και των αριθμό των καρέ της κάθε ιστορίας.

ΤΙΤΛΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΡΕ
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

3. Ποια περιπέτεια του Οδυσσέα κατέχει τη σημαντικότερη θέση στο κόμικς και από πού φαίνεται αυτό;

4. Το μεγαλύτερο μέρος του κόμικς παρουσιάζεται μόνο με διήγηση. Επιλέξτε την περιπέτεια που σας αρέσει και προσπαθήστε να βάλετε συννεφάκια με τα λόγια και τις σκέψεις των ηρώων. Ποια μορφή του κόμικς σας αρέσει περισσότερο και γιατί;
